



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 431/2022-26

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej a sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Jurajom Kusom, advokátska kancelária, Námestie osloboditeľov 20, Michalovce, proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 5 To 1/2021 zo 17. marca 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 18. augusta 2022 domáha vyslovenia porušenia čl. 17 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj čl. 5 ods. 1 písm. a), ods. 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 5 To 1/2021 zo 17. marca 2022. Požaduje ďalej, aby bol napadnutý rozsudok najvyššieho súdu a s ním súvisiaci príkaz zo 17. marca 2022 o vzatí sťažovateľa do výkonu trestu odňatia slobody zrušený a vec bola vrátená na ďalšie konanie. Domáha sa tiež, aby ústavný súd prikázal najvyššiemu súdu obnoviť stav pred porušením práv sťažovateľa a prepustiť ho z výkonu trestu odňatia slobody. Napokon sa domáha náhrady trov právneho zastúpenia v sume 487,66 eur na účet právneho zástupcu do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.

2. Z ústavnej sťažnosti a pripojených listinných dôkazov vyplýva nasledovný skutkový stav veci:

3. Rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 2 T 1/2008 z 13. októbra 2020 bol sťažovateľ spolu s ďalšími spoluobžalovanými [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] uznaný vinným z trestného činu podvodu podľa § 250 ods. 1 a 5 v súbehu s trestným činom falšovania a pozmeňovania verejnej listiny, úradnej pečate a uzávery podľa § 176 ods. 1 v spolupáchateľstve podľa § 9 ods. 2 Trestného zákona v znení účinnom do 31. decembra 2005, za čo mu bol uložený úhrnný trest odňatia slobody vo výmere jedného roka s podmieneným odkladom na skúšobnú dobu 1,5 roka.

4. Odvolacím rozsudkom najvyššieho súdu č. k. 5 To 1/2021 zo 17. marca 2022 bol rozsudok krajského súdu vo výroku o treste zrušený, pričom výroky o vine a náhrade škody ostali nedotknuté. Sťažovateľovi bol uložený úhrnný trest odňatia slobody vo výmere dvoch rokov a šiestich mesiacov so zaradením do I. nápravno-výchovnej skupiny, pričom jeho odvolanie bolo zamietnuté.
5. Rozsudok najvyššieho súdu bol sťažovateľovi doručený 23. júna 2022, a to do Ústavu na výkon väzby a Ústavu na výkon trestu odňatia slobody v Prešove.
6. Podľa zistenia ústavného súdu sťažovateľ do 2. septembra 2022 nepodal dovolanie proti rozsudku najvyššieho súdu č. k. 5 To 1/2021 zo 17. marca 2022.

II.

Argumentácia sťažovateľa

7. Nálezom ústavného súdu č. k. I. ÚS 323/2020-55 z 26. januára 2022 bolo vyslovené porušenie základných práv sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj jeho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pričom podľa názoru ústavného súdu dlhodobo trvajúce súdne konanie bez právoplatného rozhodnutia vo veci samej možno vo svojej podstate kvalifikovať vo vzťahu k sťažovateľovi ako odmietnutie spravodlivosti (*denegatio iustitiae*). Tento právny názor vyslovil ústavný súd v čase, keď sťažovateľovi bol rozsudkom krajského súdu uložený podmienený trest.
8. Podľa názoru sťažovateľa najvyšší súd v odvolacom konaní pochybil. V odvolaní prokurátora sa požadovalo uloženie prísnejšieho podmieneného trestu odňatia slobody, čo znamená, že najvyšší súd ako odvolací súd nemohol uložiť sťažovateľovi nepodmienený trest. Je totiž nepochybné, že nepodmienený trest odňatia slobody je prísnejší ako podmienený trest odňatia slobody.
9. Neprimeranou dĺžkou trestného stíhania sa vytráca základný vzťah medzi protiprávnym konaním páchatel'a a ukladaným trestom. Doba, ktorá uplynie od spáchania trestného činu až po meritórne rozhodnutie, má bezprostredný vplyv na účel uložiť sa majúceho trestu, ktorý už nemôže byť dosiahnutý. V dôsledku extrémnej dĺžky konania v tejto trestnej veci došlo k *denegationis iustitiae*, ako to konštatoval už ústavný súd. Od vznesenia obvinenia 4. mája 1999 do právoplatného skončenia veci rozsudkom najvyššieho súdu uplynulo 23 rokov. Tieto extrémne prietahy boli nepochybne zapríčinené štátom (políciou, prokuratúrou, všeobecnými súdmi). Účel trestu, ale ani účel trestného konania už nemožno v takejto situácii naplniť a obmedzenie základného práva sťažovateľa a jeho slobody stratilo podstatu a zmysel. Dôvodom extrémnej dĺžky trestného konania neboli obštrukcie na strane sťažovateľa (ako to nepravdivo uvádza najvyšší súd). Prietahy na strane obžalovaných zo zdravotných dôvodov možno považovať za zákonité vzhľadom na ich vek vrátane sťažovateľa. Navyše, prietahy zo zdravotných dôvodov na strane ostatných obžalovaných a obhajcov nemožno pripisovať sťažovateľovi. Predtým konajúci odvolací senát vo svojich zrušujúcich uzneseniach konštatoval, že vzhľadom na extrémnu dĺžku tohto trestného konania účel trestu už uložením akéhokoľvek trestu (vrátane podmieneného) nemožno dosiahnuť. Sťažovateľ v tejto súvislosti poukazuje na niektoré trestné veci, v ktorých z dôvodu dĺžky trestného konania došlo k uloženiu podmienených trestov, či dokonca k zastaveniu trestného stíhania, ako aj na odporúčanie Rady Európy, podľa ktorého je potrebné zväžiť poskytnutie osobitných

foriem nepeňažnej nápravy, a to aj zastavenia trestného konania, ktoré je príliš dlhé. Sťažovateľ považuje preto za logický nonsens, aby sa mu uložil akýkoľvek trest, tým viac nepodmienečný.

10. Uznesením najvyššieho súdu č. k. 4 Ndt 6/2008 z 21. júla 2008 bola trestná vec sťažovateľa odňatá Krajskému súdu v Košiciach a prikázaná krajskému súdu, čím došlo k porušeniu jeho základného práva na súdnu ochranu, ako aj na zákonného sudcu a na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy, ako aj čl. 6 dohovoru. Najvyšší súd sa pritom neriadil dôsledne príslušnými zákonnými ustanoveniami. Predmetom jeho rozhodovania bol návrh predsedníčky senátu Krajského súdu v Košiciach na jej vylúčenie z konania. Zároveň právna zástupkyňa poškodenej strany vzniesla námietku zaujatosti celého senátu Krajského súdu v Košiciach. Nepožadovala teda rozhodnúť o odňatí trestnej veci Krajskému súdu v Košiciach. V samotnom uznesení najvyššieho súdu sa uvádza, že vylúčenie všetkých sudcov príslušného súdu z rozhodovania patrí medzi dôležité dôvody na odňatie a prikázanie veci.

11. Napokon sťažovateľ vyslovuje názor, podľa ktorého rozsudok najvyššieho súdu je nedôvodný a arbitrárny, čo treba z ústavného hľadiska považovať za neospravedliteľné a neudržateľné. Konkrétne dôvody tohto záveru sú veľmi podrobne uvedené na str. 9 až 31 ústavnej sťažnosti. Vyúsťujú do konštatovania, podľa ktorého *„zistenie (opis) skutkového stavu prvostupňovým súdom je prima facie natoľko chybné, že by k nemu prvostupňový ani terajší odvolací súd, ktorý sa s nimi stotožnil, pri rešpektovaní zásad hodnotenia dôkazov, nemohol nikdy dospieť a vo svojom dôsledku predstavujú porušenie práv garantovaných čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ide o extrémny rozpor medzi vykonanými dôkazmi a skutkovými zisteniami). V dôsledku chybných skutkových zistení sú aj vyvedené právne závery prvostupňového ako aj terajšieho odvolacieho súdu zjavne neodôvodnené a arbitrárne. Diametrálne odlišný právny názor, resp. rozhodnutie terajšieho odvolacieho súdu oproti právnemu názoru, resp. rozhodnutiu predošlého odvolacieho súdu sú za rovnakej skutkovej situácie, lebo žiadne nové dôkazy vykonané neboli terajším odvolacím ani prvostupňovým súdom, a je ústavne neudržateľné, lebo nie sú objektívne a rozumne odôvodnené. V zmysle ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ako aj citovaného Nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí a právnych názorov predošlého odvolacieho senátu, zachovania právnej istoty súdom, ako základného princípu právneho štátu, sa sťažovateľ domáhal a naďalej domáha aj týmto mimoriadnym opravným prostriedkom ako subjekt – osoba, ktorej základné právo na spravodlivý súdny proces garantované čl. 6 Dohovoru patrí.“*

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

12. Ústavný súd ústavnú sťažnosť predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na ich odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

13. V rámci predbežného prerokovania s prihliadnutím na sťažovateľom formulované argumenty ústavný súd dospel k záveru, že jeho ústavnú sťažnosť je potrebné odmietnuť podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre neprípustnosť [§ 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde].
14. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný.
15. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.
16. Podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie ústavnej sťažnosti pre jej neprípustnosť, ak sťažovateľ preukáže, že nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, z dôvodov hodných osobitného zreteľa.
17. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda iba vtedy, keď o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy.
18. Podľa § 370 ods. 1 druhej vety Trestného poriadku ak sa dovolanie podáva v prospech obvineného, možno ho podať do troch rokov od doručenia rozhodnutia obvinenému; ak sa rozhodnutie doručuje obvinenému aj jeho obhajcovi alebo zákonnému zástupcovi, plynie lehota od toho doručenia, ktoré bolo vykonané najneskôr.
19. Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že podľa jeho zistenia sťažovateľ dosiaľ dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok proti odvolaciemu rozsudku najvyššieho súdu nepodal. Pritom zákonná trojročná lehota na takýto postup ešte neuplynula.
20. Podľa názoru ústavného súdu viaceré námietky sťažovateľa uplatňované v podanej ústavnej sťažnosti môžu potenciálne zakladať prípustnosť dovolania podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku.
21. Z argumentácie uvedenej v bodoch 7 a 9 ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ v podstate namieta nesprávne právne posúdenie zisteného skutku v zmysle § 371 ods. 1 písm. i) časti vety pred bodkočiarkou Trestného poriadku, keď tvrdí, že enormné prieťahy v jeho trestnej veci mali mať za následok zastavenie trestného stíhania (prípadne oslobodenie spod obžaloby) na tom základe, že zdĺhavým postupom došlo k *denegationis iustitiae*.
22. Argumentáciu uvedenú v bode 8 (vzhľadom na to, ako je v ústavnej sťažnosti formulovaná) možno chápať aj ako námietku uloženia takého druhu trestu, ktorý zákon na prejednávany trestný čin neprípúšťa [§ 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku]. Sťažovateľ v rámci tejto námietky totiž tvrdí, že najvyšší súd v odvolacom konaní mu nemohol uložiť nepodmienečný trest odňatia slobody, keďže to prokurátor v podanom odvolaní nepožadoval (požadoval uloženie prísnejšieho podmienečného trestu odňatia slobody). Nepodmienečný trest odňatia slobody mu nesmel byť uložený ani vzhľadom na enormné prieťahy v konaní, ktoré neboli zavinené (prípadne spôsobené) ním.
23. Námietka sťažovateľa uvedená v bode 10 je celkom nepochybne a jednoznačne námietkou, podľa ktorej v jeho trestnej veci na prvom stupni rozhodol neprípustný súd [§ 371 ods. 1 písm. a)

Trestného poriadku]. Sťažovateľ totiž namieta nezákonnosť (protiprávnosť) uznesenia najvyššieho súdu č. k. 4 Ndt 6/2008 z 21. júla 2008, ktorým bola jeho trestná vec odňatá Krajskému súdu v Košiciach a prikázaná krajskému súdu. Poukazuje pritom na celý rad okolností, resp. dôvodov. Inými slovami, podľa jednoznačne vysloveného právneho názoru sťažovateľa v jeho trestnej veci mal v prvom stupni konať ako miestne príslušný Krajský súd v Košiciach, a keďže sa tak nestalo, vo veci rozhodol nepríslušný krajský súd.

24. Nepodaním dovolania sa nerešpektovalo subsidiárne postavenie ústavného súdu, totiž nevyužitie zákonnej možnosti podať dovolanie nemožno nahrádzať ústavnou sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže založiť svoju právomoc na konanie o nej až vtedy, keď fyzická osoba alebo právnická osoba nemala inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv; túto možnosť však sťažovateľ v danom prípade mal (a stále má).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. septembra 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu